

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA POLITICĂ

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ SUB CONDUCEREA D-lor

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, C. MEITANI,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
PRIM-REDACTOR

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Tabloul de materii pe anul 1923 fiind apărut, s'a trimis abonaților cari au achitat abonamentul, cei cari n'au primit-o sunt rugați a efectua plata cât mai neîntârziat pentru a li se trimite.

C. Hamangiu.— *Principii de Drept Constituțional* (Explicația principiilor puse de noua Constituție de d-l. I. N. Stambulescu).

N. Polizu-Micșunești.— *Ultrașul împotriva avocaților.* (Cazul Rosenthal.— Vasiliu Bolnavu).

Jurisprudența Română.— *Înalta Curte de Casație și Justiție, secția I.*— Testament.— Titlu pierdut, sust-as sau reținut.— Reconstruire.— Martori.— Admisibilitate.— Hotărâri judecătorești.— Examinarea mijloacelor de apărare (Moștenitorii Amira cu Ministerul Instrucțiunii Publice).

PRINCIPII

de

DREPT CONSTITUȚIONAL

(Explicația principiilor puse de Noua Constituție)

Acesta este titlul unei prețioase lucrări, apărută de curând și datorită distinsului meu coleg dela Curtea de Casație, d-lui Ion N. Stambulescu, Procuror General la această înaltă Curte. Este primul comentariu ce se face asupra noii noastre Constituțiuni, cu o judicioasă și remarcabilă aprofundare a tuturor cestiunilor ridicate de noul nostru pact fundamental, și cu o critică obiectivă, dar nu lipsită de energie, făcută unora din dispozițiunile sale. În atmosfera de patimi politice, cu care s'a criticat noua noastră Constituție, este binevenit cuvântul sincer, ponderabil și însufletit numai de dragostea adevărului, al unui înalt magistrat, care să arate în mod desinteresat, și din punct de vedere numai al principiilor, tot ce e bun și rău în acest important act legislativ al Adunărilor noastre Constituante.

D-l Ion Stambulescu este de altfel un pasionat al științei dreptului. În o serie de articole publicate de D-sa și mai înainte și acum de curând, în diferitele noastre reviste de drept, ceia ce-l interesează în gradul cel mai înalt, ceia ce-l formează fondul juridic al studiilor sale, este sinceritatea și adevărul științific.

Astfel procedează și în lucrarea ce ne-am propus a analiza. Încă dela început, în prefața volumului său, d-sa vorbind de concepția libertății, și a principiilor întronate de marea revoluțiune franceză dela 1789, spune că aceste principii, cari au dominat omenirea

până în ultimul război mondial, au fost răsturnate de germani, cari au proclamat în locul lor doctrina contrară, și anume că forța primează dreptul. De aceea, zice d-l Stambulescu, în acest război, n'a fost numai lupta între mai multe popoare, ci și lupta între cele două doctrine, una reprezentând dreptul, iar cealaltă forța, război care s'a terminat, cum era și firesc, cu triumful ideii de dreptate.

După o amănunțită și luminoasă introducere, în care d-sa descrie evoluțiunea dreptului și a principiilor constituționale la diferite popoare, în diferite epoci și în diferite situațiuni de organizare socială, d-sa referindu-se la țara noastră, arată că, după părerea d-lui Dissescu, pe timpul lui Mircea cel bătrân, exista la noi credința, că Domnii țării își întemeiau autoritatea pe notiunea de drept divin. În adevăr, d-l Profesor Dissescu, spune d-sa, printr'o fericită întâmplare, a dat peste trei hrisoave ale zisului Domn, hrisoave pe care le-a publicat în „Dreptul” No. 49 din 1916. Unul din aceste hrisoave, din anul 1388 glăsuiește că „Domnul a fost înălțat de Dumnezeu pe scaunul părinților săi, și că după moartea sa, Domnul Dumnezeu va alege a fi Domn al țării, fie pe neamul său, fie cine va fi”, de unde d-l Dissescu trage concluzia, că pe acel timp Domnul susținea ideia monarhiei de drept divin. D-l Stambulescu însă nu împărtășește părerea d-lui Dissescu. D-sa crede că explicația acestor cuvinte ale Domnului țării, trebuiesc mai degrabă căutate în sentimentul religios foarte puternic pe acele vremuri, așa că înțelesul documentului citat mai sus, este că puterea lui Dumnezeu decide de soarta domnitorilor chiar.

Natural, că e greu a face un rezumat complet a unei lucrări de peste 200 de pagini cum este lucrarea „Principii de Drept Constituțional” a d-lui Stambulescu.

De aceea ne vom mărgini de a examina numai o parte din capitolele și problemele de drept ce le discută.

Un capitol important al lucrării d-lui Stambulescu, este acela care tratează despre: „origini și izvoarele dreptului nostru constituțional”. La noi neexistând de pe vremuri o constituție scrisă, regulele de drept public nu s'ar putea găsi decât în vechile hrisoave domnești și în cronicile vechilor noștri istorici, și acestea rudimentare iar unele dispărute. Rând pe

rând d-sa examinează alcătuirea țărilor noastre, precum și starea lor, din punct de vedere al dreptului public, dela origine și până la votarea primei Constituțiuni scrise, sprijinind argumentările sale pe temeiul scrierilor istoricilor timpului și mai ales pe descoperirile și constatările marelui nostru istoric, D. A. Xenopol. Pe aceste vremuri, Domnul avea în același timp și puterea executivă, adică dreptul de a le executa, și puterea judecătorească, adică dreptul de a judeca pricinile dintre particulari și de a aplica legea. Principiul modern al separațiunii puterilor în Stat, nu exista în acele vremuri. Abia la 1831, s'a votat de o adunare a țării aleasă de Domnu, **Regulamentul organic** pentru Muntenia și Moldova, care este primul pas spre regimul constituțional și care a ținut loc de Constituție până la 1858, anul Convenției dela Paris, după care a venit Constituția dela 1864 și în fine noua Constituție din 1923.

Intrând în comentarea și examinarea critică a Noului Constituțiuni, d-l Stambulescu constată că, pe viitor, grație art. 6 al. 2, nu va mai fi nevoie de o nouă Constituuantă, adică de Camere de revizuire, când va fi nevoie de introdus noi dispozițiuni în Constituție, necesitate de progresul și evoluțiunea ideilor de drept. Modificările Constituțiunii, conform art. 6 al. 2, se vor face prin legi speciale, votate însă cu o majoritate de două treimi.

Examinând delicata problemă a dreptului de necesitate, adică, dacă în momente de excepțională gravitate (război, turburări grave, revolte) în timpul când parlamentul este închis sau în imposibilitate de funcționare, guvernul unei țări, poate sau nu să treacă peste litera sau spiritul Constituției, guvernând prin decrete-legi, d-sa răspunde afirmativ. Dar tot d-sa adaugă: „Abuzul măsurilor excepționale este de temut, și, pentru că puterea executivă este ușor împinsă spre ilegalități, cari duc ușor la suprimarea libertăților, trebuie riguros limitat acest drept și numai în timpul absolut impus de circumstanțe. Există însă pentru a treia putere în Stat, puterea judecătorească, datorită de a opri asemenea porniri periculoase ale puterii executive, refuzând de a aplica asemenea decrete-legi, în cazul când nici un motiv grav, nici o urgență, nu ar exista în favoarea măsurilor luate. Justiția, cu ocazia aplicării unor astfel de decrete, este în drept a verifica și urgența și necesitatea unui decret“. S'a văzut în adevăr multe guverne, cari fără necesități urgente și fără nici o gravitate a împrejurărilor, în chiar ajunul deschiderii parlamentului, edictând decrete-legi executându-le.

Trecând mai departe, d-l Stambulescu critică cu drept cuvânt decretul din 1918 și celelalte legi de expropriere, arătând că atât vechea, cât și noua Constituțiune prevăd în mod formal, că orice expropriere nu se poate face decât după o dreptă și prealabilă despăgubire fixată de justiție, nouele legi agrare au admis exproprierea moșiilor fără o prealabilă despăgubire, și ceiace e mai grav, fără preț stabilit de justiție, ci fixat mai dinainte de legiuitor. D-sa, de asemenea critică și încălcarea dreptului de recurs al proprietarilor, drept pe care noua Constituție îl proclamă de ordin Constituțional. „Nu cu asemenea ciudate

„contraziceri și călcări a intereselor celor mai legitime, spune d-l Stambulescu, se sădește în spiritul cetățenilor respectul dreptului și al îndeplinirii datoriei.“

In partea III-a a lucrării sale, d-l Ion Stambulescu discută cestiunea relativă la înființarea Consiliului legislativ, prevăzută în art. 76 din noua Constituțiune.

Asupra acestei cestiuni, am avut ocaziunea să ne pronunțăm în alte articole publicate tot în revista juridică „Dreptul“.

Principial, înființarea unui asemenea Consiliu legislativ, e bună și folositoare. Toți știm cât de incomplete, defectuoase și contrazicătoare sunt legile care, nepregătite suficient, se votează în grabă și fără o competență bazată pe studii serioase, de către reprezentanții țării în parlament.

După cum foarte bine spune d-l Stambulescu „facerea legilor, cere, în afară de studiul dreptului, o tehnică specială, o experiență cu multă trudă căpătată, precum și cunoștința tuturor legilor în vigoare“.

Dispozițiunile noii Constituții, care consfățesc în art. 76 înființarea unui Consiliu legislativ, sunt bune și bine venite. Greutatea va fi însă în urmă, când va fi nevoie de alcătuit acest Consiliu legislativ. Din cari anume persoane de specialitate și adânci cunoscători ai legilor și ai dreptului, se vor putea ele compune? Nu suntem prea bogăți în oameni de specialitate și chiar dacă posedăm asemenea personalități, ele sunt deja plasate, fie în universități, fie în barou, fie în magistratură, fie în finanțe, fie în diferite alte întreprinderi tehnice. Toate aceste persoane competente, sunt prea mult ocupate în funcțiunile și profesiunile lor, așa că ele sau nu vor primi, sau nu vor dispune de timp spre a putea lua parte în mod efectiv la lucrările laborioase și de studii lungi și continui a adunării materialului legislativ și a confecționării legilor respective.

După cum vedem, deși ideia înființării unui Consiliu legislativ este din cele mai ferice, punerea ei în practică va fi însoțită de cele mai mari greutate. Ne lipsesc personalitățile competente necesare, care să fie libere și dispuse de a primi să fie numite în acest consiliu.

Ne vom opri la capitolul „Puterea judecătorească“, a cărei dezvoltare și tratare e cu atât mai importantă, cu cât ea este analizată de un finalt și vechiu magistrat, al cărui cuvânt în această materie, este decisiv. Mai întâi d-l Stambulescu constată că, după textul art. 104 din noua Constituție, principiul inamovibilității magistraturii, care până acum era enunțat numai în legea ordinară de organizare judecătorească, devine de azi înainte de ordin constituțional. Cu această ocazie, d-l Stambulescu face o critică destul de semnificativă legiuitorului constituuant, care n'a voit să țină socoteală de observațiunile făcute de plenul Curții de Casație, căruia, de altfel, i se ceruse avizul la timp. Enumerând aceste observațiuni, d-l Stambulescu citează următoarele:

S'a cerut între altele, a se trece în noua Constituțiune limita de vârstă a magistraților, în scopul de a

se împiedeca pe viitor repetarea unor cazuri petrecute anterior, când, în vedere de a se scoate din Curtea de Casație pe unii consilieri, cari nu erau în grațiile guvernului de pe atunci, s'a scoborât limita de vârstă dela 70 de ani, cum era mai înainte, la 68 ani, sau să creeze cu efect retroactiv noi incompatibilități, din cauza rudeniei.

Se mai cerea de Curtea de Casație să se precizeze ca înaintările în magistratură să se facă după liste de prezentare alcătuite de Tribunale, de Curțile de Apel și de Casație, la începutul fiecărui an, iar nu la fiecare vacanță, spre a se evita astfel influențele ce se exercită cu atâta intensitate, când e vorba să se prezinte candidați pentru anume localitate de oameni politici din localitățile respective.

Curtea de Casație mai ceruse, tot în scopul înlăturării influențelor politice, ca ministrul Justiției să nu mai ia parte la formarea acestor liste de prezentări, rămânând ca ele să fie alcătuite și fixate numai de magistrați, cel mult și de reprezentantul baroului, pe temeiul meritului și capacității candidaților, principiu admis de mult de legiuitorul constituant belgian, prin art. 99 din Constituția care ne-a servit de model.

De asemenea se mai ceruse de Curtea de Casație să se precizeze prin Constituție, ca un magistrat să nu poată fi mutat nici chiar prin înaintare, fără consimțământul său înscris, principiu ce există în art. 100 din Constituția belgiană, de teamă ca nu cumva puterea executivă, prin legi ordinare, să modifice legea de organizare judecătorească în sensul contrar, ceiace ar echivala cu o suspendare deghizată a frumosului principiu al inamovibilității magistraților, care e în strânsă legătură cu independența lor.

* * *

Trecând mai departe la analiza și comentarea noului nostru pact fundamental, d-l Stambulescu critică cu drept cuvânt organizarea actuală a Curții noastre de Casație, care din unică și singură cum ar trebui să fie și cum glăsuște art. 102 din noua Constituție în practică, cu crearea așa numitelor completuri ardelene, această unitate de jurisprudență a Casației, dispăre.

La noi, zice d-l Stambulescu, e și o cestiune de unitate națională, căci spre a uniformiza interpretarea legilor în România și Moldova, ca și în Transilvania, Bucovina și Basarabia, este absolută necesitate de o singură instanță judecătorească supremă. În sprijinul argumentării sale, d-l Stambulescu aduce cazul recent al Italiei, care deși dela 1870 continua să aibă mai multe Curți de Casație, acum în urmă s'a propus de Mussolini suprimarea tuturor celorlalte, rămânând o singură Curte de Casație la Roma.

Și continuând critica sa, d-l Stambulescu adaugă: „Astăzi însă, așa cum e organizată la noi Curtea de Casație, cu secții deosebite pentru afacerile ardelene, cu judecători deosebiți, cari judecă ei singuri afacerile venite din Transilvania, Banat și Bucovina, unitatea Casației, așa de necesară și pentru unitatea sufletească din întreg cuprinsul României Mari, e grav compromisă. Numai făcând să se judece toate procesele, zice d-l Stambulescu, de aceiași judecători, indiferent de provincia de unde vine, s'ar putea remedia această lipsă de unitate a celei mai înalte instanțe judecătorești,

menită prin însăși rațiunea ei de a fi, să stabilească și să mențină unitatea de jurisprudență.

* * *

Contrar principiului consacrat de jurisprudența Casației, că orice judecător era competent a pipăi și a examina constituționalitatea unei legi, noul legiuitor constituant stabilește prin art. 103 din Constituție, că numai Curtea de Casație (în Secțiuni-Unite poate decide dacă o lege este sau nu constituțională, în speța supusă ei spre judecată. Urmează de aci, spune d-l Stambulescu, că cestiunea, dacă o lege este sau nu constituțională, formează un fel de cestiune prejudicială, cestiune pe care instanțele de fond sezizate prin proces, nu o pot judeca, trebuind să suspende judecarea procesului, până la pronunțarea Casației în Secțiuni-Unite. Autorul lucrării ce examinăm, analizând amândouă ipotezele în care s'ar găsi instanțele de fond, fie suspendând procesul, fie, după o părere contrară, judecându-l, justițiabili și într'un caz și în altul sunt puși pe drumuri, dobândirea justiției fiindu-le întârziată cu multe cheltuieli și mari inconveniente.

Trecând mai departe, autorul constată, că art. 107 din noua Constituție menține principiul ce exista și în vechea Constituție, adică că nu se pot înființa la noi autorități speciale cu atribuțiuni de contencios administrativ, stabilind că este în căderea puterii judecătorești, potrivit legilor speciale, să rezolve conflictele dintre particulari și autorități. D-l Stambulescu vorbind de contenciosul administrativ, arată că legiuitorul constituant al noii Constituțiuni a pus un principiu diametral opus celui din vechea Constituție, adică că nu numai Curtea de Casație poate anula actul ilegal al autorității administrative, ci orice judecător, așa că acel vătămat în drepturile sale, poate face plângere la instanța judecătorească competentă, după materie sau după vaoare, cerând anularea actului și daune, fie față de autoritatea abuzivă sau față de funcționarul vinovat. Urmează de aci, că după noua Constituție, și un judecător de ocol poate anula actul ilegal, sau obliga la daune până la data restabilirii dreptului vătămat, având puterea a judeca și a se pronunța chiar asupra daunelor suferite în trecut de acel ce reclamă. Singurele actele de guvernământ scapă cercetării acestor judecători, ele fiind scoase de sub orice jurisdicțiune.

D-l Stambulescu, în lucrarea ce analizăm, critică cu drept cuvânt aceste dispozițiuni ale noii Constituții. După cum am arătat și noi în mai multe articole publicate cu privire la desființarea Contenciosului actual, măsura legiuitorului constituant este greșită și va alcătui, în viitor, dacă legea specială respectivă va fi votată, o adevărată denegare de dreptate. Astăzi, după actuala organizare a Contenciosului Administrativ, cuprinsă în Legea Curții de Casație, cel lezat în drepturile sale prin vre-un act abuziv și ilegal al puterii executive, adresându-se direct Casației, ajunge repede și fără străgăniri și cheltuieli la anularea actului ilegal și la recunoașterea dreptății sale. De acum înainte, dacă dispozițiunile noii Constituții se vor realiza prin votarea legii respective, toate aceste afaceri delicate și de natură absolut urgentă, vor avea soarta tuturor proceselor ordinare, ce se amână cu

anii, prin nesfârșitele drepturi de opoziție, apel, recurs, pentru ca să meargă prin casare din nou la instanța de apel, cu dreptul unui nou recurs și a unei noi casări.

* * *

Ne oprim aci, cu analiza prețioasei lucrări a d-lui I. Stambulescu, nevoind a ne întinde prea mult cu examinarea tuturor importanțelor capitole de comentare și critică a întregului nostru pact fundamental. După cum spuneam dela început, lucrarea d-lui Stambulescu este primul comentariu ce se face noii noastre Constituții, și prin aceasta ea devine cu atât mai interesantă și mai folositoare. Împreună cu tratatul de drept constituțional al marelui și savantului nostru profesor d-l C. Dissescu, lucrarea d-lui Stambulescu umple un gol simțit în literatura noastră juridică, nu prea bogată în lucrări de valoare.

C. Hamangiu

Consilier la Inalta Curte de Casație și Justiție

ULTRAGIUL ÎMPOTRIVA AVOCAȚILOR

Cazul Rosenthal — Vasiliu Bolnavu

(Urmare la adnotarea sentinței Trib. Ilfov. S. I, No. 139,924¹⁾)

Cazurile de molestare a avocaților — sau a magistraților — de către împricinăți, sunt extrem de rare, cu toate că și unii și alții se găsesc zilnic, în mijlocul focului încrucișat al atâtor și atâtor pasiuni și interese, din cele mai iritante. Aceasta de sigur din cauza prestigiului de care acești „slujitori ai justiției” se bucură în ochii împricinăților — ori cari ar fi decepțiile, amărăciunile sau chiar durerile ce ar decurge pentru aceștia, de pe urma judecăților.

Când totuși asemenea molestări se produc, ele dovedesc o perversitate și mai accentuată la făptuitor, și deci indicațiunea necesității unei sancțiuni și mai severe.

Mollot²⁾, care a rămas încă și astăzi îndrumătorul cel mai prețios și sigur în orice chestiune relativă la profesiunea de avocat, pune următorul principiu în celebra sa regulă cu No. 152, privitor la severitatea cu care magistrații trebuie să procedeze, atunci când se aduce vre-o atingere persoanei sau demnității avocaților :

„Je termine par une réflexion qui me semble résumer cette dernière partie de nos règles. Si l'avocat doit respect à la Justice, elle lui doit protection. Le ministère public est tenu de défendre les attributions de l'Ordre, parcequ'il appartient au ministère public de faire exécuter la loi.

„L'avocat n'est indépendant et il ne saurait couvrir de son indépendance la cause dont il est chargé, qu'autant, que les magistrats font aussi respecter sa personne. Le rôle difficile est pour lui, non pour eux, car c'est lui qui denonce et qui attaque de front, par sa parole hardie et consciencieuse, l'abus, la fraude, le délit. S'il est assailli par des voies de fait ou par des injures dans l'exercice de son ministère, à l'audience, hors de l'audience, ils lui doivent une éclatante réparation. La loi leur donne des armes pour le venger et

ils voudrait s'en servir. En protégeant leurs dévoués auxiliaires, ils se protégeront eux-mêmes¹⁾).

Și această reparațiune „strălucă”, cum spune Mollot, se datorează cu atât mai mult avocatului, cu cât, prin natura îndatoririlor sale profesionale, avocatului îi este interzis să-și ia singur satisfacție. Violențele contra avocaților — cetim în Pandectele²⁾ — „doivent être d'autant plus sévèrement réprimées, que le devoir professionnel de l'avocat lui impose de ne pas répondre à des insultes”. Orice om are demnitatea sa — completează admirabil Mollot — *avocatul nu are de cât pe aceea a baroului din care face parte.*

Ca o aplicațiune a acestor norme, severitatea judecătorilor a fost în adevăr întotdeauna exemplară, atunci când persoana sau demnitatea vre-unui avocat au fost, în orice mod, atinse.

„Dans l'ancienne jurisprudence — ne spune Carpentier — on était très sévère dans la répression des insultes faites à un avocat à l'occasion de ses pléadoiries³⁾).

Camus⁴⁾ indică de asemenea aceeași severitate a magistraților față de acei ce aduceau vre-o atingere demnității profesionale a avocatului.

O donația zisă „de Lorraine” din 1707, citată de Mollot, prevedea că dacă „vre-un puternic al zilei ar fi insultat pe un avocat, era cazul a se proceda contra agresorului „par voie extraordinaire”. Ș, — adaugă Mollot — „la justice du Royaume a toujours appliqué ce principe. Loysel en rapporte des arrêts⁵⁾).

În *Nouveau Denizart*⁶⁾, în fine, pe lângă admirabilul rechizitoriu al procurorului-general Portal⁷⁾, care în termeni călduroși justifică temeinicia acestei severități, găsim citate și numeroasele decizii prin cari se dădea avocaților loviți în prestigiul lor, „une réparation éclatante”.

Acesta fiind principiul tradițional în doctrină și jurisprudență, să examinăm și câteva spețe mai caracteristice, pentru ca, prin comparație, să putem mai ușor desprinde și caracterul soluțiunii dată în speța în discuție.

O doamnă, de Laroche Boisseau, crezându-se atinsă de pledoaria avocatului Reverseaux, a introdus o plângere împotriva acestui avocat, depunând un memoriu justificativ. Prin decizia ce a intervenit, se respinge plângerea reclamantei și tot odată se hotărăște suprimarea din dosar a memoriului suplicantei, precum și suspendarea pe timp de șase luni a procurorului care a semnat plângerea.

În procesul unor d-ni de Créqui, depunându-se o scrisoare cu caracter injurios la adresa avocatului lor, d-l Treillard, prin decizia care intervine în cauză, se ordonă suprimarea din dosar a acului difamator, după cererea din oficiu a procurorului general Seguier, care profită de această ocazie pentru a da o satisfacție publică avocatului insultat, prin următoarele concluziuni : „Les personnalités répandues dans cet imprimé,

1) Mollot, eod. loc. I pag. 175.

2) Pandectes — Avocat. No. 1049.

3) Carpentier — Avocat, No. 401 și urm.

4) Lettres sur la profession d'avocat, lettre 1, pag 9.

5) Mollot, eod. loc. I, pag 176.

6) Nouveau Denizart — Avocat, § 6, 2.

7) A se vedea și Augéard, t. III, cap. LXXXI, pag. 404.

1) A se vedea Dreptul, No. 7 de la 2 Martie a. c.

2) Règles de la Profession d'Avocat, deuxième édition.

ne peuvent affecter une profession faite pour s'élever au-dessus des invectives. Un avocat se consacre à la défense de ses concitoyens; un jurisconsulte ne connaît que la modération et la vérité; et, après qu'il a rempli avec décence les fonctions que lui im posent l'honnêteté et la noblesse de sa profession, *c'est aux magistrats à sevir contre ceux qui osent attaquer sa réputation. C'est ainsi que vous avez toujours pris la défense d'un Ordre aussi précieux à la société, que nécessaire à la justice*"

La 29 Ianuarie 1838 d-l de Vatismenil¹⁾, o ilustrațiune a baroului francez, fiind lovit în ședință de către soțul clienței sale, într'un proces de separațiune de corp, Curtea, „séance tenante”, condamnă pe infractor la 2 luni de zile închisoare.

Caracteristic în această speță este că infractorul era „un homme d'une exaltation voisine de la folie²⁾” și că totuși judecătorii nu au apreciat că e locul unei indulgențe care să scoboare pedeapsa dincolo de închisoare; și iarăși e interesant de reținut că, cu toată pedeapsa închisoarei, „le barreau — zice Mollet — a regretté qu'une offense aussi grave ait été punie d'une peine aussi légère et surtout qu'aucun motif ne soit venu rappeler, dans l'arrêt, la nécessité de cette protection toute spéciale que nous avons le droit d'attendre des magistrats³⁾”.

Cu câtă amărăciune nu vor constata avocații la noi, distanța ce desparte asemenea soluții, de soluția care penalizează numai cu o simplă amendă pumnul aplicat unui confrate pe considerațiunea că infractorul a încercat o „desilusie” cu ocazia amânării unui pricină și pe aceea a unei „nemulțumiri de natură a irita susceptibilitatea inculpatului...” Nu mai insistăm asupra justificării, că infractorul a confundat gestul avocatului lovit, de a-și pune pălăria pe cap, cu o amenințare⁴⁾...

Dar să exemplificăm mai departe. În anul 1846 un avocat, de astădată în Belgia, este palmuit în instanță de un imprecinat și Curtea condamnă pe infractor la 3 luni de zile închisoare⁴⁾.

În anul 1923, avocatul Lazurick este lovit în Palatul Justiției din Paris—și Tribunalul Senei condamnă la 2 luni de zile închisoare pe infractor, pedeapsă confirmată de Curtea de Apel.

Caracteristic iarăși și în această speță, este că, lovirea avocatului nu s'a produs nici măcar cu ocazia exercițiului profesiei — și totuși pedeapsa a fost exemplară și motivată pe considerația că avocatul era în Palatul Justiției și în robă.

Dar ceace mai ales trebuie reținut din toate spețele citate mai sus, pentru a aprecia la justa lor valoare soluțiile date, este că, atât în Franța cât și în Belgia, *avocatul nu este asimilat, ca la noi, magistratului din punct de vedere al ultragiului, și că această deosebire de regim legal, ar fi o considerațiune mai mult, pentru explicarea unor sancțiuni mai severe la noi, iar nu mai indulgente.*

În fine, la noi, ca exemple, putem cita cazul recent

1) A se vedea biografia sa în Pinard. *Le Barreau au XIX siècle*, II, pag. 40.

2) Dalloz, *Avocat*, No. 230.

3) Asupra tuturor acestor spețe a se vedea Mollet, loc. cit. I, pag. 176-178; *Nouveau Denizart*, 8, pag. 783.

4) A se vedea în Gustave Duchaine & Edmond Picard, *Manuel pratique de la Profession d'Avocat*, pag. 403; și revista *Belgique Judiciaire*, anul 1846, 16.

al avocatului Filipescu dela Cetatea-Albă, care fiind lovit de un imprecinat, tribunalul a aplicat infractorului pedeapsa de zece zile închisoare¹⁾ condamnățiune ce a rămas definitivă prin respingerea recursului introdus de inculpat.

Din toate aceste exemplificări, rezultă credem în mod evident, că în toate țările și în toate timpurile, lovirea avocatului a fost în totdeauna sancțiune cu o pedeapsă exemplară, care niciodată nu a fost alta decât închisoarea — chiar în țările în care lovirea avocatului nu constituie un ultragiu și chiar atunci când circumstanțele cauzelor sau starea subiectivă a infractorului, puteau să determine o oareșicare indulgență în favoarea sa.

Această concluzie, ne dă dreptul ca, în mod cu totul obiectiv, să calificăm soluția sentinței ce analizăm — care pentru lovirea unui avocat în condițiuni cu totul grave pentru infractor, scoboară pedeapsa la o simplă amendă — ca o soluție cu totul singulară și unică în analele judiciare.

Și mai putem adăoga, că această singularizare este desigur foarte regretabilă, fiindcă conștiința juridică socială — care și la noi ca pretutindeni, vede în continuitatea jurisprudențială una din cheazășile triumfului Dreptății — va rămâne frământată de chinuitoarea nedumerire, pentru ce, inculpatul Vasiliu-Bolnavu, a putut beneficia de un regim de clemență, de care nu s'a bucurat nici un alt infractor, în nici un timp și în nici o țară? I...

Cari sunt acum consecințele de ordin profesional și social, ale soluțiunei ce analizăm?

În prim loc, generalizarea unei asemenea soluții, ar însemna, pentru un delict de o excepțională gravitate, *tarifarea* lui, așa după cum de pildă sunt tarifate în conștiința vulgului, simplele loviri sau injurii. Fiecare imprecinat va ști de aci înainte, cât îl poate costa lovirea unui avocat — și după cum lovirea va fi consecința discuțiunei unei amânări, a unui incident sau a fondului însăși a pricinii, fiecare, după resursele sale, nu va avea decât să *socotească* dacă și până în ce măsură, își poate permite luxul unei asemenea satisfacțiuni. Și cu eflorescența luxuriantă a îmbogățitorilor de astăzi, este lesne de prevăzut căți nu-și vor putea permite o asemenea satisfacțiune?

N'ar fi aceasta trist și îngrijitor?

Dar sancțiunea indulgență a amenzei, atunci când e vorba de ultragiarea avocaților, pune într'o dure-roasă dilemă pe însăși magistrați: sau să rămâie și dânșii expuși la aceleași știubiri a demnității și prestigiului lor, sau, pentru a înlătura acest pericol care ar nărui însăși prestigiul Justiției, să adopte două măsuri în dosarea sancțiunei: închisoarea când e vorba de ultragiarea magistratului și amenda când e vorba de ultragiarea avocatului.

Dar cine nu vede consecințele funeste ale unei asemenea atitudini?

Magistratul ca și avocatul, sunt delegați sociali ai unui același ideal social: *realizarea dreptății prin drept* — și acest ideal nu poate fi atin niciodată în r'o societate, decât prin efortul coordonat, *încrederea și stima reciprocă, dintre magistrați și avocați.*

Dar dacă misiunea socială a magistraților și avoca-

1) Sentința Trib. Cetatea-Albă, No. 379/923

ților e comună — magistrații au la dispoziție un drept mai mult : acela al *sanctiunii* — și aceasta le impune tocmai îndatorirea de a veghea, cu cea mai mare râvnă, la protecțiunea eficace a auxiliarilor lor indispensabili.

În zadar magistrații ar predica înălțarea prestigiului Corpului avocaților, prin existența unor virtuți și însușiri profesionale *individuale* la avocați — dacă atunci când sunt în joc prestigiul și demnitatea avocaților, magistratura ar aplica sancțiuni cari să lase sturbite, și această demnitate și acest prestigiu.

Cu toate emoțiile, amărăciunile și istovirile fizice la cari îi expune profesiunea lor, avocații păstrează totuși cu toții, adânc împlântată în conștiința lor profesională, ca o făclie luminoasă, credința nesurămătată în măreția și frumusețea misiunii lor sociale; — și cuvintele n peritoareale lui Henriou de Paucy pe cari le pronunța făcând elogiul lui Dumoulin, vor constitui întotdeauna un *vade mecum* profesional pentru fiecare avocat — fie el ilustru, fie el modest : „*Liber de toate piedicile cari înlănțuesc pe ceilalți muritori, prea mândru pentru a avea protectori, prea obscur pentru a avea protejați, fără sclavi și fără stăpâni, ar fi omul în demnitatea sa originală, dacă un astfel de om ar exista pe pământ*”¹⁾).

Și să nu se uite, că aceste cuvinte se rosteau de un Prim-Președinte al Curții de Casație din Franța, fost avocat el însuși și care mărturisea că a regretat întotdeauna parăsirea baroului²⁾.

Dar desigur, pentru ca avocatul să poată duce neșovăitor până la sfârșit această frumoasă a lui misiune, trebuie ca magistratura să nu-i stânjenească acțiunea, prin soluțiuni, — cari ar putea să arunce în suflelele multora dinre avocați îndoiala.

O altă consecință regretabilă a soluțiunii ce combatem, este că dânsa ar crea o *inegalitate în pedeapsă* — căci este înțeles că, la condiții egale de imputabilitate, infractorului mizer i se va aplica totdeauna pedeapsa închisorei, pe când celui *bine situat* socialmente, numai o amendă. Aceasta, din punct de vedere social, ar fi de două ori regretabil ; în âiu fiindcă ar da loc spectacolului iritant al unei inegalități de drept — și al doilea, fiindcă ar crea o situație privilegiată, celei mai nocive dintre categoriile sociale, aceea a *plutocraților*.

Ne-am reîntoarce la acea stare ce revoltase deja pe strămoșii noștri romani și de care ne vorbește Aulus-Geliiu, când un libert bogat anume Veratius — se știe că echivalentul social al libertului ar fi în zilele noastre tipul parventului — își putea plăti luxul de a palmui în dreapta și stânga pe trecători, plătindu-le imediat câte 25 de *aschi*, amenda legală la romani³⁾.

În fine o altă consecință — și poate cea mai gravă — a soluției în discuție, este repercusiunea ce dânsa ar avea asupra *independenței* avocatului.

Avocații ca și magistrații, au nevoie de o absolută independență în exercițiul ministeriatului lor : magistrații, independența de gândire și conștiință — avocații, independența apărării la bară. O, nici una nici alta n'ar fi posibile, dacă deasupra capului lor, ar fi suspendați, ca o spadă a lui Damoclès, pumnii împri-

cinăților. Și aceasta nu ar întârzia să se realizeze, cu un regim de represiune ca acela pe care ni-l dă formula din sentința ce analizăm.

De aceea, cu toată convingerea ce ne-o dă un examen obiectiv al chestiunii — și cu adâncul regret de a face această constatare — nu putem decât conștădi, că soluția sen înței în discuție, dacă a salvat amorul propriu al unui om, nu a apărât în deajuns prestigiul unei Instituțiuni.

Și speranța noastră cea mai sinceră, este că această soluție, să rămâe — după cum califică critica juridică asemenea soluții — „un accident de jurisprudență”. Fiindcă în altfel am fi adânc turburați de pronosticul funest al marelui Taine : „Vai de societățile în care orgoliul indivizilor, primează asupra înaltelor interese ale Instituțiilor”.

N. Politzu-Micșunești.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Secția I

Audiența dela 28 Noembrie 1923

Președența D-lui V. G. Buzdugan, președinte

Const. Chiriac și alții cu Ministerul Instrucției Publice și Cleopatra Amiza.

MARTORI.—ADMISIBILITATE.—TITLU PIERDUT, SUSTRAS SAU REȚINUT CU FORȚA ÎN MOD ABUZIV.—ART. 1198 C. CIVIL.
TESTAMENT.—REȚINEREA LUI CU FORȚA.—IMPOSIBILITATEA PRODUCERII LUI—DOVADĂ CONTINUTULUI ACELUI TESTAMENT.—PROBA TESTIMANIALĂ.—ADMISIBILITATE.—ART. 1198 C. CIVIL.
HOTĂRĂRI JUDECĂTOREȘTI.—EXAMINAREA MIJLOACELOR DE APĂRARE.—DACĂ TREBUE SĂ OUPRINDĂ EXAMENUL TUTUROR ARGUMENTELOR PROPUSE DE PĂRȚI.

1. Dispozițiunile art. 1198 c. civil cari prevăd că regulile restrictive cu privire la admisibilitatea probei cu martori, nu își au aplicațiunea atunci când titularul dreptului a pierdut titlul ce-i servea de dovadă scrisă, dintr'o cauză de forță majoră, se aplică și atunci când titlul îi este sustras ori reținut în mod abuziv punându'l în imposibilitate de a'l produce în momentul exercitărei acțiunii în justiție.

2. Proba cu martori este admisibilă potrivit art. 1198 c. civil pentru a se face dovada conținutului unui testament, atunci când acel testament este pierdut sau reținut cu forța, în mod abuziv, și producerea lui în fața justiției este ast-fel imposibilă.

3. Instanțele de fond sunt obligate a examina și a se pronunța numai asupra mijloacelor de apărare nu însă și asupra tuturor argumentelor și considerațiunilor laturale ce se invoacă de părți în sprijinul acelor mijloace de apărare.

No. 1183. — Reșpins recursul făcut de Const. Chiriac ș. a. contra deciziei No. 21/923 a Curții de apel București s. IV în proces cu Ministerul Instrucțiunii publice, Azilul Elena Doamna și Cleopatra Amira.

1) Picard, loc. cit. pag. 256. A se vedea celebra mercurială a lui d'Agnesseau, pronunțată în 1693.

2) Mollot, loc. cit. I, pag. 41.

3) Aulus Gellius — *Noctium Atticarum*,

S'au ascultat: raportul făcut în cauză de d-l Consilier Al. Alessiu, pe d-l avocat S. Rosental în susținerea recursului și pe d-nii avocați Longhin Eliade Rădulescu, C. G. Dissescu, M. Antonescu și Istrate Micescu în combateri.

Curtea deliberând,

Având în vedere motivele de recurs:

I. „Violarea și greșita interpretare și aplicare a art. 1198, al. III c. civ., 1203 c. civ., nemotivare de exces de putere, întrucât Curtea a socotit că se poate face dovada testamentului cu martori, fiindcă ar fi fost distrus împreună cu tezaurul român din Moscova de către bolșevici, fără să se fi făcut dovada acestui lucru.”

II. „Violarea art. 1198, al. IV, c. civ. și a principiului unanim admis, că dacă testamentul a fost pierdut sau distrus în timpul vieții testatorului și acesta a cunoscut pierderea sau distrugerea fără să fi făcut alt testament, aceasta implică revocarea legatelor, Exces de putere.”

III. „Omisiune esențială, nemotivare și exces de putere.”

IV. „Greșita interpretare și aplicare a art. 1198, al. IV, c. civ., omisiune esențială, nemotivare și exces de putere.”

Având în vedere decizia atacată cu recurs, din care rezultă că, în 1919, încetând din viață N. D. Amira, proprietar în București, Ministerul Instrucțiunii publice și Casa Școalelor, reprezentând Azilul Elena Doamna, cum și Cleopatra N. Amira, soția defunctului, au cerut Tribunalului Ilfov să oblige pe moștenitorii legitimi a le preda legatele testate în favoarea lor de N. Amira, printr'un testament mistic depus la Cassa de Depuneri și evacuat de această instituție la Moscova; iar pentru stabilirea drepturilor lor, legatarii, invocând cazul de forță majoră a reținerii testamentului la Moscova de guvernul bolșevic, au cerut, pe temeiul art. 1198 c. civ., să fie autorizați a reconstitui testamentul prin prezumțiuni precise și concordante deduse din actele găsite cu ocazia inventarierii averii acestuia, cum și din toate circumstanțele cauzei; că, aceste cereri de predarea legatelor respinse de Tribunal pentru insuficiență de probe în stabilirea dispozițiilor testamentare, au fost apoi admise de Curtea de apel.¹⁾

Având în vedere că, prin întâiul motiv de recurs se pretinde, că Curtea de fond, ar fi dat o interpretare greșită art. 1198 și 1203 c. civ., atunci când spune, că legea întrebuintând în art. 1198 expresia de titlu pierdut, iar nu titlu distrus, nu împoartă dacă testamentul este definitiv pierdut, sau numai reținut cu care s'ar putea stabili o eroare judiciară, face ca dispozițiunea excepțională din art. 1197 și 1043 c. civ. să nu-și aibă aplicațiunea decât în ipoteza extremă a unui titlu definitiv pierdut; că, se mai adaugă, Curtea ar fi săvârșit și o nemotivare și un exces de putere, atunci când omite a arăta, care ar fi calea legală pentru a se înlătura o judecată greșită în ipoteza aducerii testamentului dela Moscova, cum nu răspunde nici asupra argumentului, că numai legiuitorul ar putea, printr'c lege specială, cum s'a făcut pentru titlurile pierdute, să prevadă puțința reconstituirii actelor aflătoare acolo.

Considerând că, art. 1198 c. civ. prevede, că regulile restrictive relative la admisibilitatea probei cu martori, nu își au aplicațiunea atunci când titularul dreptului nu a avut posibilitatea de a-și procura sau de a conserva dovada scrisă luată pentru stabilirea dreptului ce pretinde; că, enumerând apoi în aliniatele următoare, cu titlu de exemplu numai, diversele cazuri de aplicațiune ale principiului din primul aliniat, textul menționat prevede și ipoteza titlului pierdut, ce servea de dovadă scrisă, dintr'o cauză de forță majoră; că termenii „titlu-pierdut” nu trebuie înțeleși într'un sens restrâns al titlului definitiv pierdut, implicând ideea desființării lui neîndoelnice, căci prin aceasta s'ar reduce contrar spiritului legii, sfera de aplicațiune a principiului enunțat în prima parte a art. 1198, unde se vorbește, sub forma cea mai generală și cuprinzătoare despre imposibilitatea din orice cauză de forță majoră, de a se fi putut conserva proba scrisă și aceasta, în scopul echitabil ca să nu se împiedice stabilirea și valorificarea unui drept în justiție, printr'un fapt ce nu este în nimic imputabil titularului, care îl pretinde, ci cu totul independent și mai presus de voința lui; că, de aceea fie că titlul este pierdut, sustras ori reținut în mod abuziv — cum e cazul în specie — în toate aceste cazuri similare, există aceeași imposibilitate a producerii titlului în momentul exercitării acțiunii în justiție, și deci, în toate aceste ipoteze, dovada scrisă neconservată, din aceste cazuri de forță majoră — poate fi înlocuită prin martori sau prezumțiuni; că, de altfel nici nu este admisibil ca posibilitatea valorificării unui drept să rămână un timp nelimitat în incertitudine și litigioasă, pentru o simplă eventualitate problematică a descoperirii posibile a testamentului pierdut, sau restituirii lui ulterioare de către detinătorul abusiv, căci prin aceasta s'ar periclita și interesele private, pe care legiuitorul a voit să le proteje, cum și interesele generale, care reclamă o siguranță a dreptului de proprietate și o înlesnire în circulațiunea bunurilor.

Că de aceea, interpretarea dată de Curtea de apel, art. 198 c. civ., aplicabil prin rațiunea legii și la testamentele este în totul conformă cu textul și spiritul acestei dispozițiuni, iar împrejurarea, că Curtea nu răspunde și la argumentele menționate în acest motiv de recurs, nu poate duce la casarea deciziunii, căci instanțele de fond sunt obligate a examina și a se pronunța numai asupra mijloacelor de apărare, nu însă și asupra tuturor argumentelor și considerațiilor lăturănice, ce s'au invocat de părți în sprijinul acelor mijloace de apărare mai ales, că o motivare prea amănunțită asupra tuturor considerațiilor propuse de părți, ar împiedeca preciziunea și claritatea ce trebuie să păstreze hotărârile judecătorești asupra capetelor de cerere și mijloacelor de apărare esențiale, care singure duc la soluțiunea procesului.

Având în vedere că, prin al doilea motiv de recurs se susține, că din alt punct de vedere Curtea de apel ar fi necotit dispozițiunile art. 1198 c. civ., căci — zic recurenții — din moment ce Curtea constată, că testamentul evacuat la Moscova trebuie considerat ca pierdut și că Amira, cunoscând aceasta, n'a făcut totuși alt testament urma, în mod necesar să deducă că prin aceasta Amira a înțeles să revoace legatele și să înlătore deci ca inadmisibilă proba cerută în stabilirea lor.

1) Urmează considerențele expunerii faptelor de către decizia Curții de apel în care se poate vedea această expunere. V. *Dreptul*, No. 18 din 1923, pag. 138.

Considerând că, este adevărat, și Curtea recunoaște că, în general, dacă un testament a fost distrus prin orice cauză de forță majoră în timpul vieții testatorului și acesta cunoscând faptul, nu a făcut un alt testament, aceasta implică din parte-i o revocare tacită a testamentului; că totuși, Curtea adaugă, că în cazul de față, lucrurile nu se înfățișează astfel și că, dat fiind, că Amira a rămas în timpul războiului în teritoriul vremelnic ocupat, din care cauză nu a putut afla despre evacuarea testamentului la Moscova decât abia în vara anului 1918 și că curând, în 1919, a încetat din viață, dânsul la vârsta înaintată și în împrejurările politice de atunci, când nu se știa dacă curentul bolșevic va triumfa sau se va stinge, nu a putut să-și formeze convingerea, că actele depozitate la Moscova, între care și testamentul său, ar fi pierdute.

Considerând că, față cu această motivare, bazată pe o apreciere suverană a împrejurărilor de fapt, din care Curtea deduce, că nu se poate atribui lui Amira voința de a revoca legatele testate, nu poate fi vorba de violarea art. 1198 c. civ., nici din acest punct de vedere ce se invoacă, așa că și acest al doilea motiv de recurs este nefundat.

Având în vedere că, prin al treilea motiv de recurs, se pretinde, că Curtea discutând chestiunea formei mistice a testamentului, ar fi săvârșit o omisiune esențială, nemotivare și un exces de putere, prin aceea că n'a discutat obiecțiunea recurenților, că, cu ocazia redunerii testamentului, Amira declarând, că depune testamentul său din 1918, adică vorbind la singular, fără nici o mențiune despre vr'un codicil sau act modificator, în vederea căruia desigur ridicase testamentul, din aceasta s'ar fi putut deduce, că aceste modificări ar fi fost introduse prin adnotări pe testament, ori prin act adițional pus în plicul vizat de Tribunal, redeschis și apoi închis din nou; că, tot asemenea instanța de fond nu s'ar fi putut întemeia pe mărturisirea lui Amira de pe copie, adevărită de el, cum că ar fi depus testamentul mistic spre a conchide, că această formă testamentară fusese îndeplinită, ci trebuia să stabilească în fapt, satisfacerea în mod concret a acestei formalități.

Având în vedere că, expunând faptele cauzei, s'a putut vedea că Curtea analizează în mod amănunțit, toate petițiunile, cu care Amira depunea testamentul, toate actele găsite în lada sa de fier și din cuprinsul lor și diferențele împrejurări expuse în deciziune, îmbrățișând întreg sistemul de apărare al părților, conchide, că testatorul a păstrat forma mistică a testamentului, ce incontestabil fusese îndeplinită, până la ultima depunere, în urma căreia s'a făcut evacuarea lui la Moscova.

Că, aceste constatări și aprecieri de fapt, intrând în atributul suveran al instanței de fond, nu cad sub controlul și cenșura acestei Inalte Curți, așa că și acest motiv de recurs rămâne neîntemeiat.

Având în vedere că, prin al patrulea motiv de recurs, se pretinde, că Curtea de apel ar fi interpretat iarăși în mod greșit dispozițiunile art. 1198 c. civ., când a decis, că legatarii sunt ținuți a dovedi conținutul testamentului numai în ceiace privește legatele lor, iar nu și cuprinsul lui întreg; că, deosebit de aceasta, recurenții susțin, că Curtea omite a se pronunța dacă și în ce mod a introdus testatorul în testamentul său mistic adnotările marginale după copia-

testament și dispozițiunile din niște concepte găsite în lada de fier, pentru a se putea astfel hotări asupra validității testamentului;

Considerând că, din decizia atacată se vede, că Curtea după ce limitează, în drept, obligația legatarilor de a dovedi numai legatele lor, totuși în expunerea faptelor și motivarea sa asupra conținutului testamentului, Curtea nu se mărginește a stabili numai ce anume cuprind legatele în chestiune, ci constată întreg conținutul testamentului, arătând astfel, că toată averea imobiliară a defunctului compusă din moșia Frunzănești, din jud. Ilfov, cu pădurea de pe ea, cum și casele din București, str. Clementei No. 17, sunt testate din uzufructul moșiei arătate și al caselor din București cu mobilierul în pînă proprietate, iar moștenitorilor de sânge le lasă jumătate din uzufructul moșiei Frunzănești pe timp de 20 de ani, și în fine, mai testează câteva legate în folosul săracilor, a școlii din comuna Frunzănești, acestei comune și servitorilor săi; că, enumerând toate legatele cuprinse în testament, după copia certificată de testator ca conformă cu originalul, Curtea mai constată chiar de'a început, că la finele testamentului scris, datat și semnat de testator, acesta arată că urmează a fi investit cu forma mistică ceiace s'a făcut la 12 Decembrie 1888.

Că, deci Curtea stabilind pe temeiul acestei copii-testament, purtând declarația testatorului, că ea este în totul conformă cu originalul depus la Casa de Depuneri la 1897, când s'a depus ca și ultima dată în 1908, tot testamentul mistic din 1888 — cum și pe temeiul prezumțiilor grave, precise și concordante, rezultând din toate actele și împrejurările expuse, conținutul întreg al testamentului, care permite aprecierea validității lui și sub acest raport al tuturor dispozițiilor sale, nu numai sub raportul formal, este indiferent pentru soluția cauzei dacă este exactă în drept afirmația Curții, cum că legatarii ar fi ținuți numai la dovedirea legatelor ce pretind;

Considerând că, tot asemenea, este neîntemeiată și cealaltă obiecțiune din acest motiv și anume, că Curtea ar omite d'a se pronunța dacă și în ce mod s'a introdus în testament modificările semnalate în actele găsite, căci Curtea, după o motivare amănunțită, cum s'a arătat mai sus, conchide, că nu rămâne cea mai mică îndoială despre forma mistică, în care a fost păstrat testamentul până la ultima lui depunere și că nici o modificare nu s'a introdus în conținutul lui prin deschiderea plicului investit cu forma mistică, așa că nu există nici o omisiune asupra punctului relevant în acest motiv.

Că, dealtă parte, Curtea constată, că prin toate adnotările făcute pe copia-testament și în conceptul despre modificări în testament, provocate de sporirea averei, se adaugă la legatul testat în favoarea Azilului Elena Doamna, în detrimentul moștenitorilor, cărora le mai împune și raportul ceiace exclude, zice Curtea, că aceste modificări, dacă prin ipoteză s'au făcut printr'un act deosebit alăturat la testamentul mistic, ar fi putut reduce legatele, a căror predare se cere, căci, fără îndoială testatorul a ținut să păstreze neatins primelile sa'e dispozițiuni.

Pentru aceste motive, respinge.